

Bijbelstudie Zacharia, 13 maart 2018

1 Introductie

Het Bijbelboek Zacharia speelt zich af tegen de achtergrond van de herbouw van de tempel, ongeveer zestien jaar na de terugkeer van de eerste ballingen naar het land. De profetieën die erin beschreven worden, zijn een belangrijke aansporing, bemoediging en vermaning geweest voor het volk dat in die tijd betrokken was bij de herbouw van de tempel. Maar ze openbaren ook aspecten van het karakter van de beloofde Messias, de Priester-Koning, en gebeurtenissen die verband houden met de eerste en de tweede komst van de Messias.

Deze notitie is bedoeld als ondersteuning van de gemeenschappelijke Bijbelstudie die 13 maart in De Terp plaatsvindt. Bij de voorbereiding is gebruikgemaakt van de Herziene Statenvertaling (HSV). Om deze reden zijn de namen van God consequent geschreven als 'HEERE' en 'HEERE van de legermachten'; in de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) wordt hiervoor geschreven 'HEER' en 'HEER van de hemelse machten'. Dit is slechts een keuze. Laat je er vooral niet door afleiden bij het bestuderen van het Bijbelboek.

Verder is de notitie misschien wat omvangrijker dan wat je gewend bent of prettig vindt. Ga hier vooral praktisch mee om. Een deel van de notitie gaat over de achtergronden en geschiedenis van het Bijbelboek, die je mogelijk minder interessant vindt en zou kunnen overslaan. Hiertegenover staan samenvattingen van tekstgedeelten en vragen, die wellicht wat meer ingang vinden. Voel je niet bezwaard om hier selectief mee om te gaan, het Bijbelboek Zacharia is nu eenmaal omvangrijker dan de andere bestudeerde Bijbelboeken, en het behandelen van alle details is eenvoudigweg teveel voor een avond.

De opbouw van de notitie is als volgt. Paragraaf 2 geeft achtergrondinformatie die voor het begrijpen van het Bijbelboek Zacharia van belang kan zijn. Naast een historisch overzicht van de tijd waarin Zacharia optrad, wordt ingegaan op centrale Personen en personen in het Bijbelboek

en op de structuur. Onderdelen die vertrouwd zijn, kan men vermoedelijk beter overslaan, om aandacht te kunnen geven aan de onderwerpen die minder bekend zijn. Paragraaf 3 behandelt onderdelen van het Bijbelboek, overeenkomstig de structuur die in paragraaf 2.3 is beschreven.

Vraag/vragen:

- Voordat we verdergaan is het misschien goed te beginnen met de volgende vraag: wat is profetie? (zie ook [2Kor 2:17](#) en [1Pt 1:16-21](#))

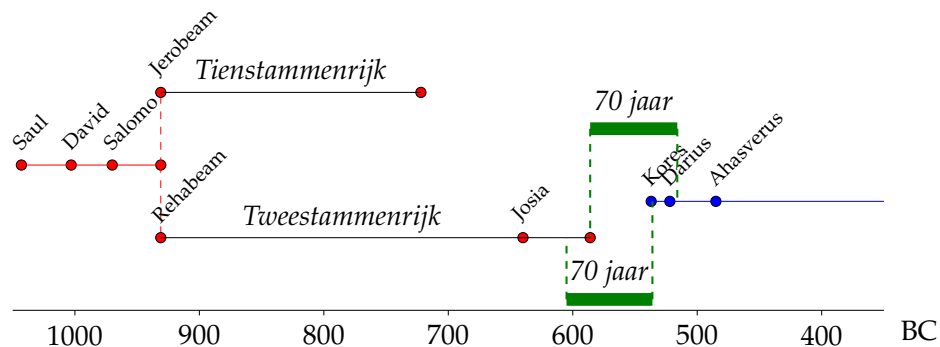
2 Achtergronden

2.1 Tijd waarin Zacharia optreedt

Voor het begrijpen van de boodschap van Zacharia is inzicht in enkele belangrijke gebeurtenissen voor en na de ballingschap van belang. Een overzicht staat in figuur 1.

Israël's eerste koningen tot aan de scheuring van het koninkrijk

Het volk Israël is lange tijd zonder koning of centraal bestuur geweest, totdat Saul in 1043 BC de eerste koning werd. Hij werd veertig jaar later opgevolgd door David die in 1003 BC koning werd over heel Israël. Onder koning David werd Jeruzalem veroverd op de Jebusieten, en tot hoofdstad van het koninkrijk gemaakt. David had het verlangen om voor God een huis te bouwen, maar kreeg hiervoor geen toestemming ([2Sm 7:1-16](#); [1Kn 5:3-5](#); [1Kron 28:2-3](#)). Zijn zoon Salomo, die hem in 970 BC als koning opvolgde, mocht de tempel wel bouwen. Salomo begon hiermee in zijn vierde regeringsjaar en voltooide de tempel na zeven jaar ([1Kn 6:37-38](#)), in 959 BC. Deze werd door de HEERE heerlijk vervuld ([1Kn 8:10-11](#); [1Kron 7:1-2](#)). Na zijn dood, bleef zijn zoon Rehabeam achter met een royaal opgetuigd rijk, maar ook met een volk dat zeer ontevreden was over de hoge belastingen. Het kwam tot een dramatische opstand, waarna in 931 BC het rijk scheurde in een twee- en een tienstammenrijk. Het tweestammenrijk bestond uit de eerdere stammen Juda en Benjamin. Het had Jeruzalem als hoofdstad en Rehabeam als koning. Het tienstammenrijk bestond uit de overige stammen. Het had Jerobeam als koning en Sichem als hoofdstad.

Figuur 1: Tijdbalk met belangrijke gebeurtenissen voor en na de ballingschap

Het tienstammenrijk

Het tienstammenrijk is een verdrietige aaneenschakeling van intriges, moordpartijen en militaire coups. Tijdens een oproer tegen de hoge belastingen van koning Rehabeam, liet Jerobeam zich tot koning over Israël maken (1Kn 12:20). Een van zijn eerste ambtsdaden was het inrichten van een zelfbedachte (af)godsdienst, waarin de aanbidding van twee kalveren centraal stond, de ene in Bethel, de andere in Dan (1Kn 12:25-33). Die offerdienst is in de jaren erna niet meer weggegaan. Jerobeam wordt opgevolgd door zijn zoon Nadab, die na een regeringsperiode van twee jaar wordt vermoord tijdens een samenzwering door Baësa. Dit patroon herhaalt zich. Een van de meer bekende koningen van het tienstammenrijk is Achab, zoon van Omri die door opstand aan de macht kwam (1Kn 16:21-28). Achabs bekendheid is vooral het gevolg van het bijzondere optreden van de profeten Elia en Elisa. De laatste koning van het tienstammenrijk is Hosea, die door koning Salmaneser wordt gevangengezet (2Kn 17), waarna deze Samaria verovert en het volk wegvoert in 722 BC. Opmerkelijk zijn de namen van de laatste koningen van het twee- en het tienstammenrijk, Hosea ('De HEERE is redding') en Zedekia ('De HEERE is gerechtigheid') – namen die verwijzen naar de HEERE, maar die haaks lijken te staan op het persoonlijke optreden van deze koningen. Na de deportatie van het volk, brengt Salmaneser andere onderworpen volken in het land Israël.

Het tweestammenrijk

Het tweestammenrijk dat bestaat uit Juda en Benjamin, kent een iets andere geschiedenis, maar ondergaat uiteindelijk een vergelijkbaar lot. Som-

mige koningen geven zich over aan afgoderij, maar anderen, zoals Asa, Josafat, en Hizkia, deden wat 'juist was in de ogen van de HEERE'. De laatste koning die zich in deze zin gunstig onderscheidde was Josia, die op achtjarige leeftijd in 640 BC aan de macht kwam (2Kn 22:1). Hij regeerde 31 jaar en kwam tragisch om het leven tijdens een oorlog die die zijne niet was (2Kron 35:20-27).

Daarna zet het verval snel door. Na Josia's dood, maakt de bevolking zijn zoon Joahaz koning (2Kron 36:1-5). Deze wordt na drie maanden afgezet door de koning van Egypte, die zijn broer Eljakim koning maakt over Juda en Jeruzalem en zijn naam verandert in Jojakim (2Kron 36:6). Joahaz wordt weggevoerd naar Egypte. Na elf jaar wordt Jojakim verslagen door Nebukadnezar, de koning van Babel, en weggevoerd naar Babel. Nebukadnezar rooft bij die gelegenheid een deel van de tempelinrichting. Daarna wordt de achtjarige zoon Jojachim koning voor drie maanden en tien dagen (2Kron 36:9-10). Ondanks zijn jonge leeftijd en korte regeerperiode wist hij naam te maken als iemand 'die deed wat slecht was in de ogen van de HEERE'. Nebukadnezar laat hem in de lente ophalen, en samen met kostbare voorwerpen uit de tempel naar Babel brengen. Hij maakt Mattanja, de oom van Jojachin, koning en verandert zijn naam in Zedekia (2Kn 24:17). Deze maakte het bijzonder bont, evenals alle leiders van het volk en de priesters, totdat 'de grimmigheid van HEERE tegen zijn volk zo hoog opsteeg dat geen genezing meer mogelijk was' (2Kron 36:16). Nebukadnezar trekt dan opnieuw op tegen Jeruzalem, verovert de stad na een beleg van ongeveer anderhalf jaar, verwoest de stad en verbrandt de tempel in de vijfde maand (2Kn 25:8; Zc 7:3), 586 BC. De overlevenden worden naar Babel weggevoerd. Het land zou daarna zeventig jaren rust hebben.

Het onverdeelde koninkrijk Israël heeft 112 jaren bestaan, van 1043 tot 931 BC. Het tienstammenrijk heeft 209 jaren bestaan, van 931 tot 722 BC. Het tweestammenrijk heeft 345 jaren bestaan van 931 tot 586 BC. Het Davidisch koningshuis heeft 417 jaar geregeerd van 1003 tot 586 BC. Na de verwoesting van Jeruzalem en de tempel in 586 BC heeft Israël niet meer als koninkrijk bestaan, en heeft ze geen koning meer gehad. Van koning Jojachin staat dat niemand van zijn nageslacht op de troon van David zou komen (Jr 22:30), terwijl Zedekia moest toezien hoe zijn zonen voor zijn ogen werden vermoord (Jr 52:10-11), waarna hij blind werd gemaakt en tot zijn dood in Babel gevangengen werd gehouden. Tegelijk is er de profetie van Jeremia dat het David nooit zou ontbreken aan een man op de troon van het huis van Israël, en dat het de Levitische priester nooit zou ontbreken aan een man voor Gods aangezicht om de offers te brengen (Jr 33:17-18). Er staat dus nog wat te gebeuren.

Zeventig jaar ballingschap

De uitdrukking ‘zeventig jaar ballingschap’ zou zo maar de indruk kunnen wekken dat de ballingschap een duidelijk gemarkeerd begin en einde heeft, en dat de tijd ertussen precies zeventig jaar is. Dit lijkt een te eenvoudige voorstelling van zaken. Sommige uitleggers stellen dat het getal ‘zeventig’ verwijst naar een overvloedige periode van overvloedige genoegdoening, zoals in [Mt 18:22](#), terwijl anderen vasthouden aan de getallen.

Ook wat beleving betreft is de uitdrukking verwarrend. De wegvoering uit Jeruzalem en Juda is zonder twijfel een verschrikkelijke gebeurtenis geweest. Maar de profeet Jeremia zal later aan de ballingen schrijven dat zij rekening moesten houden met een langer verblijf, dat ze huizen moesten bouwen, tuinen aanleggen, gezinnen stichten, en de vrede voor de stad zoeken ([Jr 29:4-7](#)). Hij bevestigt in deze brief de profetie van zeven jaar eerder dat het volk (en andere volken) zeventig jaar dienstbaar zou zijn aan Babel ([Jr 25:1-3,11-12](#)).

De wegvoering van het volk in ballingschap had plaats op verschillende momenten. Uitgaande van alleen de wegvoeringen door Nebukadnezar, lijkt de eerste wegvoering te hebben plaatsgevonden in het derde jaar van koning Jojakim ([2Kn 24:1](#)), ongeveer 606 BC, die dienstbaar wordt gemaakt aan Babel; ook Daniël lijkt hiernaar te verwijzen ([Dn 1:1](#)). Een jaar later krijgt Jeremia een woord van de HEERE over de zeventig jaren dienstbaarheid aan Babel ([Jr 25:1-3,11,12](#)).

Een tweede wegvoering, aan het einde van de regeerperiode van Jojakim ([2Kron 36:6-7](#)), vindt plaats in ongeveer 598 BC, wanneer Nebukadnezar de opstand van Jojakim neerslaat en hem meevoert naar Babel, samen met voorwerpen uit de tempel.

Een derde wegvoering vindt een jaar later plaats, in 597 BC, wanneer Nebukadnezar opvolger Jojachin laat brengen naar Babel, samen met zijn moeder en de hele hofhouding ([2Kn 24:11-16](#); [Jr 29:1-2](#)). Na deze gebeurtenis schrijft Jeremia een brief aan de ballingen, waarin hij duidelijk maakt dat de HEERE pas na zeventig naar hen zou omzien ([Jr 29:24](#)).

De vierde wegvoering in 586 BC maakt definitief een einde aan het koninkrijk Juda met de verwoesting van stad en tempel, en de wegvoering van koning Zedekia, het volk en kostbaarheden naar Babel.

Het decreet van Kores, terugkeer ballingen

De heerschappij van het Babylonische rijk komt ten einde in 539 BC, wanneer Babel wordt veroverd door de Meden en Perzen ([Dn 5:24-30](#)). Dit is ongeveer zeventig jaar nadat de volken, waaronder Juda, dienstbaar waren

gemaakt aan Babel. Het is ongeveer in deze tijd, onder de Darius de Meder, dat Daniël oog krijgt voor Jeremia's profetie over de zeventig weken, en dit gegeven in gebed en smeken voor de HEERE brengt (Dn 9), waarna de profetie over de zeventig jaarweken aan hem wordt geopenbaard. Twee jaar na de onderwerping van Babel, in 537 BC, vaardigt de Perzische koning Kores het decreet uit, waarin hij bekendmaakt dat de HEERE hem had 'opgedragen een huis voor Hem te bouwen in Jeruzalem, dat in Juda ligt', en de oproep doet dat 'wie ook maar tot Zijn volk behoort—de HEERE, zijn God, zij met hem en laat hij optrekken' (2Kron 36:23; Ezra 1:1-4).

Een klein deel van de ballingen, 42360 (Ezra 2:63), gaf gehoor aan deze oproep en gaat onder leiding van de hogepriester Jesua en de landvoogd Zerubbabel terug naar Jeruzalem. Later zullen meer ballingen terugkeren. Rond 458 BC, ongeveer tachtig jaren later, keert de schriftgeleerde Ezra met enkele ballingen (Ezra 8:1-20) terug om het gezag van de Thora in het land te onderzoeken en te onderwijzen (Ezra 7:14). Nog weer later, rond 440 BC, keert Nehemia terug als stadhouder (Nh 1).

Na de aankomst van de eerste ballingen, aan het begin van de zevende maand, beginnen hogepriester Jesua en landvoogd Zerubbabel met de herbouw van het altaar, om daarna opnieuw het Loofhutenfeest te vieren (Ezra 3:1-7). In het tweede jaar na hun terugkomst, beginnen ze met het herstel van de fundering van de tempel (Ezra 3:8-13). De herbouw van de tempel komt echter in het gedrang doordat de volken in de omgeving lucht krijgen van dit initiatief en de Joden ontmoedigen (Ezra 4:4) en door allerlei juridische en politieke acties de herbouw tot stilstand brengen tot aan het koningschap van Darius (Ezra 4:5), ongeveer zestien jaar later. De teruggekeerde ballingen gooien de handdoek in de ring en concluderen dat het kennelijk nog niet de tijd is om het huis van de HEERE te herbouwen (Hg 1:2).

Herbouw tempel onder Darius

In het tweede regeringsjaar van Darius Hystaspes, die in 522 BC koning wordt van het Medo-Perzische rijk, ongeveer zestien jaar na de terugkeer van de eerste ballingen, treden de profeten Haggai en Zacharia op (Ezra 5:1-2). Op grond van openbaring sporen ze het volk aan om de tempel te herbouwen. Ze spreken tot een ontmoedigd volk, dat gelaten afwacht op de beloofde wederopbouw. Het was kennelijk nog niet de tijd om de tempel te herbouwen (Hg 1:2). Het bestaan was hard: men zaaide, maar bracht weinig binnen; at, maar werd niet verzadigd; dronk, maar zonder de dorst te lessen; kleepte zich, maar werd niet warm; en had te maken met zeer hoge inflatie

(Hg 1:6). Maar toch weten Haggai en Zacharia het volk, en met name de leiders Jesua en Zerubbabel, te overtuigen dat de tegenslag en de zware leefomstandigheden een duidelijk aanwijsbare oorzaak hadden: het huis van God lag verwoest, terwijl ieder zich wel uitsloofde voor zijn eigen huis (Hg 1:9-10). Het goede nieuws is dat men zich aangesproken weet en onder leiding van Jesua en Zerubbabel opnieuw aan de slag gaat met de herbouw van de tempel. Ook nu is er weer de dreiging van tegenstand, wanneer landvoogd Tattenai en zijn hoogste ambtenaar Sthar-Boznai poolshoogte komen nemen en de zaak bij de pas aangetreden koning Darius aan de orde stellen (Ezra 5), zoals in het verleden ook was gebeurd. Maar koning Darius antwoordt niet alleen dat de tempel herbouwd moet worden, volgens specifieke afmetingen, maar ook dat gestolen tempelgerei vanuit Babel teruggebracht moet worden en dat onkosten uit de belastingopbrengsten vergoed moeten worden (Ezra 6). Het besluit wordt zorgvuldig opgevolgd (Ezra 6:13). De bouw gaat door, en na vier jaar wordt in 516 BC de tempel voltooid, zeventig jaar na de verwoesting van de tempel in 586 BC.

Na de herbouw

Koning Darius Hystaspes regeerde tot 485 BC. Hij werd opgevolgd door Xerxes I die op zijn beurt twintig jaar regeerde tot hij in 465 BC werd opgevolgd door Arthaxerxes I. In het zevende jaar van deze Arthaxerxes, in 458 BC, trok Ezra naar Jeruzalem (Ezra 7:8), ongeveer zestig jaar nadat de tempel was herbouwd. Het doel van Ezra was om in Israël de wet van de HEERE te onderwijzen (Ezra 8:10). Ongeveer dertien jaar later kwam Nehemia naar Jeruzalem (Nh 2:1) om de muren de herbouwen.

De invloed van het Perzische rijk heeft geduurd tot ongeveer 330 BC met de veroveringen van Palestina door Alexander de Grote, en het verslaan van de laatste Perzische koning Darius III. De Grieks-Macedonische overheersing is overgegaan op het Seleucidische rijk, dat na Alexander's dood werd gesticht door zijn generaal Seleucis I Nicator. Het Seleucidische rijk heeft bestaan van 311-63 BC.

Deze geschiedenis heeft enig belang omdat tijdens deze overheersing in 167 BC de Makkabese opstand plaatsvond tegen de ver-Grieksing (hellenisering) in Juda. Deze opstand heeft geleid tot een Joods koninkrijk van 134-67 BC. In 67 BC werd Jeruzalem ingenomen door de Romeinse generaal Pompeius, die Hyrcanus II aanstelt als hogepriester, een rol die zowel koninklijke als priesterlijke macht gaf. Gedurende de periode 67-37 BC was Juda een vazalstaat van het Romeinse rijk, en in 37 BC wordt Herodes de Grote viervorst.

2.2 Personen in het boek Zacharia

Verschillende Personen en personen spelen in het Bijbelboek Zacharia een belangrijke rol. Deze paragraaf geeft een beknopte beschrijving.

De HEERE en de HEERE van de legermachten

'HEERE' is de Naam waarmee God zich door Mozes bekendmaakt aan Zijn volk, in ongeveer 1300 BC. Nadat God Mozes had geroepen en hem naar het volk had gezonden om het uit Egypte te leiden, had deze gevraagd onder welke Naam God hem zou zenden. Hij krijgt dan als antwoord 'Ik ben, Die Ik ben', de 'Zijnde', de 'Eeuwige' (Ex 3:13-14; Gn 21:33). Dit is de Naam waaronder Hij zich aan het volk verbindt bij Sinaï (Ex 20:1-2vv). Wanneer Zacharia dus schrijft dat het woord van de HEERE tot hem gekomen was (Zc 1:1), na de hemeltergende (2Kron 36:16) praktijken van de leiders en het volk, de verschrikkingen van de ballingschap en de minder succesvol verlopen terugkeer naar het land, dan moet dit buitengewoon troostrijk zijn geweest (vergelijk Js 40:1-2). Kennelijk verbindt God Zich nog steeds aan het volk, een gegeven dat verder in Zacharia bij herhaling wordt bevestigd.

De Naam van de HEERE komt in het Bijbelboek Zacharia rond de vijftig keer voor in combinatie met de titel 'Legermachten' ('JHWH Zebaoth'). Hij is degene Die de beschikking heeft over de hemelse legers en Die deze macht inzet ten gunste van Zijn volk, en tegen de volken en wereldrijken die het volk bedreigen (zie Dn 10:13 voor een voorbeeld van hoe dit eraan toe zou kunnen gaan). De HEERE heeft meer titels die in de loop van de eeuwen bekend zijn gemaakt, zoals HEERE Die ziet of voorziet ('JHWH Jireh'; Gn 22:14), HEERE mijn Herder ('JHWH Roi'; Ps 23:1) en HEERE onze Gerechtigheid ('JHWH Zidkenu'; Jr 23:6; Jr 33:16). Deze titels drukken uit Wie Hij en hoe Hij is ten opzichte van Zijn volk en individuele gelovigen. Herhaaldelijk schrijft Zacharia 'Zo zegt de HEERE van de legermachten' (Zc 1:3,14,17; 2:8; 3:7; 6:12 en op andere plekken), een belangrijke steun voor de leiders en het volk die druk zijn met de bouw van de tempel en de opbouw van een Joodse samenleving, maar ook een belangrijk bemoediging voor degenen die zich vasthouden aan de vele beloften over een toekomstige Koning en Vrederijk, die in het boek worden gedaan.

De Engel van de HEERE en de engel die met mij sprak

Een deel van het Bijbelboek Zacharia behandelt visioenen of nachtgezichten die Zacharia heeft gehad. Hierin speelt de 'Engel van de HEERE' een belangrijke rol (bijvoorbeeld Zc 1:11,12; 3:1,3,6). De Engel van de HEERE

komt een aantal keer onder deze Naam in het Oude Testament voor, vaak in een persoonlijke ontmoeting. Voorbeelden zijn de verschijningen aan Hagar (Gn 16:7-13), Abraham (Gn 22:10-19), Mozes (Ex 3:2vv), Gideon (Ri 6:11-23) en de vrouw van Manoach (Ri 13). In deze verschijningen is de Engel van de HEERE de vertegenwoordiger van God, en maar moeilijk te onderscheiden van de HEERE: als de Engel spreekt, spreekt de HEERE. De Engel van de HEERE ontvangt eer van mensen en maakt hun Zijn Naam bekend, 'Wonderlijk' (Ri 13:16-22). In Zacharia's vierde nachtgezicht wordt de Engel van de HEERE voorgesteld als Rechter, aan Wie kennelijk ook de tegenstander zich heeft te onderwerpen. Mee vanwege deze voorbeelden wordt de Engel van de HEERE wel vereenzelvigd met de HEERE, de oudtestamentische verschijning van de Zoon.

Verder wordt in de nachtgezichten vaak verwezen naar de 'engel die met mij sprak' (bijvoorbeeld Zc 1:13-14,19; 2:3, 5:5; 6:5). Dit lijkt een engel te zijn die als een soort mentor of begeleider helpt om de visioenen te begrijpen, door zijn aandacht op relevante onderdelen van de visioenen te vestigen of hem bij de les te houden. Sommige vertalingen, zoals HSV, gaan ervan uit de 'engel die met mij sprak' dezelfde is als de Engel van de HEERE en schrijven dan ook een hoofdletter. Veel vertalingen en uitleggers volgen dit echter niet, en zonder eigenwijs te willen zijn wordt bij deze laatsten aangesloten.

Jesua en Zerubbabel

De hogepriester Jesua en de landvoogd van Juda Zerubbabel zijn de leiders die de ballingen terugbrengen naar Juda (Ezra 2:2), die het initiatief nemen tot de herbouw van het altaar (Ezra 3:2), het leggen van de fundering van de tempel (Ezra 3:8), de latere herbouw van de tempel zelf (Ezra 5:2), en die in het bijzonder aangesproken worden in de nachtgezichten (Zc 3,5,6) en daarmee voorafbeeldingen worden van de beloofde Koning. Het zijn de centrale personen in de prille samenleving van teruggekeerde ballingen.

Jesua, zoon van Jozadak, was de eerste hogepriester na de ballingschap (Ezra 3:2,8; 5:2; Hg 1:1; Nh 12:26). Zijn grootvader Seraja was de laatste hogepriester voor de ballingschap. Deze werd door Nebuzaradan bij de verwoesting van Jeruzalem in 586 BC meegenomen naar de koning van Babel, die hem, samen met anderen, vermoordde te Ribla (2Kn 25:18-21). Seraja's zoon Jozadak, de vader van Jesua, werd door Nebukadnezar in ballingschap gevoerd (1Kron 6:14,15). Jesua werd in ballingschap geboren, en kwam met de eerste ballingen terug naar Jeruzalem. Hogepriesters werden altijd gekozen uit het geslacht van Aäron, broer van Mozes, uit het geslacht van Levi. De hogepriester was de uiteindelijk verantwoordelijke voor de

tempeldienst. Hij was ook de enige die eenmaal in het jaar in het Heilige der Heilige van de Tabernakel en de tempel mocht komen, op de Grote Verzoendag, op de tiende dag van de zevende maand (Lv 16). De uitrusting van de hogepriester wordt nauwkeurig beschreven in (Ex 28). Jesua was dus verantwoordelijk voor het brengen van de offers voor en door het volk bij God, en had een bijzonder heilige taak op de Grote Verzoendag.

Zerubbabel, zoon van Sealthiël, was de landvoogd van Juda (Ezra 3:2,8; 5:2; Hg 1:1; 2:22; Nh 7:7). Hij stamde af van David langs de lijn van Nathan (Lk 3:27) — zijn naam, of in ieder geval dezelfde naam, komt ook voor in (Mt 1:12,13). Als dit laatste het geval is, dan zou Jojachin zijn grootvader zijn, en zou hij afstammen van David langs de lijn van Salomo. Hij was landvoogd, een bestuurlijke functie in het Perzische rijk, waarmee hij verantwoordelijk was voor het reilen en zeilen in de provincie Juda.

Haggai en Zacharia

Haggai en Zacharia beginnen hun werk als profeet in het tweede regeringsjaar van koning Darius, Haggai in de zesde maand en Zacharia twee maanden later, in de achtste maand. Samen ondersteunen ze Jesua en Zerubbabel bij de herbouw van de tempel en het aansporen van het volk. Samen zijn ze door God uitgekozen om Zijn woord aan het volk door te geven, en om profetieën over de toekomst te delen.

Over Haggai wordt weinig vermeld, behalve dat hij profeet is (Ezra 5:1) en dat hij met zijn bediening het volk ondersteunt bij de herbouw van de tempel (Ezra 6:14).

Over Zacharia wordt gezegd dat hij de zoon van Berechja (Zc 1:1), de zoon van Iddo (Ezra 5:1; 6:14), is. Nu komen in de Bijbel verschillende Zacharia's, Berechja's en Iddo's voor, zodat het niet eenvoudig is om vast te stellen hoe de relaties precies liggen. Een bruikbare verklaring is dat Zacharia de zoon is van de priester Iddo die met Jesua en Zerubbabel teruggekeerd was (Nh 12:4), en een nazaat van Berechja die mogelijk in 1Kron 6:39; 9:16 wordt genoemd en door de Here Jezus in Mt 23:35 als de vader van een andere Zacharia die onder koning Joas vermoord werd (2Kron 24:20-21). Maar helder is het allemaal niet, en voor deze Bijbelstudie is het misschien ook niet zo belangrijk. Wel lijkt het zo te zijn dat Zacharia van priesterlijke komaf is.

Haggai en Zacharia treden gezamenlijk op, in dezelfde tijd en met dezelfde intenties, maar de accenten in hun boodschap verschillen. Haggai benadrukt de wenselijkheid van de bouw van het huis God. Waarom is het dat alle werk van de teruggekeerde ballingen bij de handen afbreekt?

‘vanwege Mijn huis dat verwoest ligt, terwijl u zich uitslooft, ieder voor zijn eigen huis’ (Hg 1:8-9). Ook benadrukt hij de toekomstige bestemming ervan: ‘De heerlijkheid van dit toekomstige huis zal groter zijn dan die van het eerste’ (Hg 2:10). Zacharia, daarentegen, benadrukt de ontmoeting die de HEERE met Zijn volk en met mensen wil en zal hebben, en waarvoor de tempel symbool staat. ‘Keer terug naar Mij, . . . , dan zal Ik naar u terugkeren, . . . ’ (Zc 1:8-9). Ook beschrijft hij de Middelaar Die deze ontmoeting gestalte geeft (Zc 6:12-13, en andere).

2.3 Indeling van het boek

Een overzicht van de structuur van een boek kan helpen om de boodschap te begrijpen, en om tijdens het lezen besef te blijven houden van waar men zich in het verhaal bevindt. Nu zijn er verschillende manieren om dergelijke structuren te maken. Zacharia heeft geen inhoudsopgave meegeleverd (ook andere schrijvers hebben dit niet gedaan), zodat iedere indeling enigszins subjectief is. Zacharia bedient zich echter wel van andere middelen om de structuur van zijn verhaal zichtbaar te maken, zoals aanduidingen van tijd (Zc 1:1; 1:7; 7:1), of nieuw onderwerp (Zc 9:1; 12:1), of wisseling van vorm (vergelijk de nachtgezichten met de andere gedeelten). Al met al heeft dit uitleggers aanleiding gegeven om het Bijbelboek Zacharia in te delen als volgt:

1. Zc 1:1-6: openingsgedeelte, gedateerd op de achtste maand, in het tweede jaar van koning Darius, twee maanden na de eerste profetie van Haggai.
2. Zc 1:7 – 6:15: nachtgezichten of visioenen, afgewisseld met uitleg en (gesproken) profetieën. Dit gedeelte is gedateerd op de vierentwintigste dag van de elfde maand in het tweede jaar van de Perzische koning Darius.
3. Zc 7:1 – 14:21: gebeurtenissen en (gesproken) profetieën, gedateerd op de vierde dag van de elfde maand in het vierde jaar van de Perzische koning Darius, dus halverwege de herbouw van de tempel. Dit is meer dan de helft van het Bijbelboek en bestaat ook weer uit onderdelen die op een natuurlijke manier uiteenvallen:
 - (a) Zc 7:1 – 8:23: moreel appel op ballingen om te leven naar het verlangen van de HEERE, naar aanleiding van de vraag om advies over vasten.

- (b) [Zc 9:1 – 11:17](#): een ‘last’ of woord van de HEERE over de volken rondom ([Zc 9](#)), een woord tegen de slechte leiders van het volk, maar ook beloften van herstel ([Zc 10, 11](#)), en specifieke beschrijvingen van de eerste komst van Christus ([Zc 9:9; 11:13](#))
- (c) [Zc 12:1 – 14:21](#): een ‘last’ of woord van de HEERE over Israël, waarin gesproken wordt over een verschrikkelijke strijd tegen Israël, maar ook over verlossing ([Zc 12:7-8](#)), het uitstorten van de Geest van genade en de bekering van het volk ([Zc 12:9-14](#)), de reiniging van volk en land ([Zc 13](#)), de (tweede) komst van de Messias en het Messiaanse vrederijk ([Zc 14](#)).

Bij de bespreking van het Bijbelboek wordt deze indeling als leidraad genomen.

3 Bijbelboek Zacharia

Deze paragraaf behandelt het Bijbelboek Zacharia, volgens de structuur die hiervoor in paragraaf 2.3 is uitgelegd. De beschrijving is op hoofdlijnen. Bij elk onderdeel wordt de tekst kort doorgenomen, wordt waar nodig toelichting gegeven op opmerkelijke onderdelen, en worden vragen aangereikt voor verdere verwerking.

3.1 Opening; [Zc 1:1-6](#)

Het eerste gedeelte van het Bijbelboek is betrekkelijk kort en kernachtig. Het is een oproep tot bekering van de teruggekeerde ballingen, waarbij het tekortschieten van de opstandige ongehoorzaamheid van hun voorouders aan het eeuwige woord van God als waarschuwend voorbeeld wordt gegeven.

Samenvatting

Het woord van de HEERE, de God van Abraham, Izaäk en Jacob, Die Zich aan Israël verbonden had, komt tot Zacharia (‘Herinnerd door de HEERE’), zoon van Berechja (‘Gezegend door de HEERE’), zoon van Iddo in het tweede jaar van de Perzische koning Darius, ongeveer 520 BC, zestien jaar na de terugkomst van de eerste ballingen ([Zc 1:1](#)). Het begint met de verklaring dat de HEERE zeer toornig is geweest op de vaders ([Zc 1:2](#)) en vervolgt met een aankondiging van de HEERE van de legermachten ([Zc 1:3-6](#)). Deze roept de ballingen op om terug te keren tot de HEERE, en dat de HEERE hierop zal terugkeren tot hen. De oproep wordt ondersteund

met het voorbeeld van de voorouders die niet alleen niet luisterden naar vergelijkbare oproepen van de profeten in hun tijd, en hierin de HEERE minachtten (het was dus een persoonlijke kwestie), maar ook door schade en schande tot inzicht waren gekomen dat de woorden en verordeningen van de HEERE hun hadden achterhaald ([Zc 1:6a](#)) en dat Hij met hen had gedaan, zoals Hij had voorzegd ([Zc 1:6b](#)).

Vraag/vragen:

- Waarom is het opmerkelijk dat het de HEERE is Die opnieuw spreekt tot het volk? (vergelijk ook [2Kron 36:15-16](#))
- Waarom zou deze oproep van de HEERE nodig zijn aan het begin van dit Bijbelboek?
- Welke betekenis heeft deze oproep voor ons? (vergelijk ook [Jac 4:6-10](#), [Mi 6:6,8](#); [Lk 18:28-30](#); [Jh 14:23](#); en andere)

3.2 Visioenen; [Zc 1:7 - 6:15](#)

Het tweede gedeelte van het Bijbelboek betreft openbaringen die Zacharia ongeveer drie maanden later heeft gekregen. Deze openbaringen bestaan gedeeltelijk uit beeldtaal, de visioenen, en gedeeltelijk uit gesproken taal – excuses voor deze mogelijk wat onbeholpen omschrijving. De visioenen worden soms toegelicht met nieuwe beeldtaal ('ik zal u laten zien wat deze dingen betekenen'; [Zc 1:9](#)), dan weer gevolgd door een gesproken toelichting ('zo zegt de HEERE van de legermachten'; [Zc 1:14-17](#)).

Er worden acht visioenen beschreven, die elk voor zich een ingrijpende boodschap hebben. Het overzicht in tabel 1 laat zien dat de visioenen aan het begin en aan het einde gaan over uittrekkende paarden en ruiters, hoewel voor verschillende doelen. De middelste twee visioenen, de vierde en vijfde, hebben te maken met de hogepriester Jesua en de landvoogd Zerubbabel, en kondigen de komst van de Messias, het wegnemen van de ongerechtigheid, en het Persoonlijk toezien van de HEERE op het voltooiën van de tempel aan.

Eerste visioen 'Man tussen de mirten' en gesproken toelichting, ([Zc 1:7-17](#))

Het eerste visioen bestaat uit een nachtgezicht ([Zc 1:8-13](#)) en een gesproken opdracht om te preken ([Zc 1:14-17](#)). De Engel van de HEERE doet voorbede voor het volk, omdat er na zeventig jaren nog niets is gebeurd, de HEERE van de legermachten reageert met de belofte dat Hij zich krachtig

Tabel 1: Overzicht van de acht visioenen

1. Man op rood paard tussen mirten in de diepte (Zc 1:7-17)	8. Vier strijdwagens (Zc 6)
2. Vier horens en vier smeden (Zc 1:18-21)	7. Vrouw in de efa (Zc 5:5-11)
3. Man met meetsnoer (Zc 2)	6. Vliegende boekrol (Zc 5:1-4)
4. Hogepriester Jozua (Zc 3)	5. Gouden kandelaar, olijfbomen en Zerubbabel (Zc 4)

gaat inzetten voor volk en stad, de tempel herbouwd zal worden en Hij Jeruzalem nog verkiest.

Samenvatting visioen. Zacharia ziet in de nacht een Man op een rood paard, tussen mirten (een soort groen-blijvende struiken) in de diepte, met erachter (ruiters op) gekleurde paarden (Zc 1:8). Als hij vraagt wat dit betekent, introduceert de engel die met mij sprak het volgende beeld, een debriefing, waarbij de Man tussen de mirten uitlegt dat deze (ruiters met) paarden door de HEERE waren uitgezonden om het land door te gaan (Zc 1:9-10). Deze ruiters, – een soort verspieders (Num 13) of engelen (Gn 28:12)–, antwoorden dat de hele aarde stil neerzit (Zc 1:11). Dan gebeurt er iets bijzonders, de Engel van de HEERE doet voorbede tot de HEERE van de legermachten voor Jeruzalem en de steden van Juda, met een beroep op de voorbije zeventig jaren ballingschap (Zc 1:12). De HEERE richt Zich dan tot de engel die met mij sprak met woorden van troost (Zc 1:13) en de opdracht een boodschap tot het volk te spreken (Zc 1:14-17).

Samenvatting gesproken woord. De HEERE van de legermachten kondigt aan dat Hij: (i) Zich met jaloersheid inzet voor Jeruzalem en Juda (Zc 1:14); (ii) zeer toornig is op de zorgeloze buitenlandse volken (Zc 1:15); (iii) met barmhartigheid naar Jeruzalem is teruggekeerd, Zijn huis herbouwd zal worden en het meetlint over de stad uitgespannen zal worden (Zc 1:16); (iv) Zijn steden uitgebreid zullen worden (Zc 1:17a); en (v) ‘Sion nog zal troosten en Jeruzalem nog verkiezen’ (Zc 1:17b).

Toelichting. De Personen HEERE van de legermachten, Engel van de HEERE en engel die met mij sprak zijn toegelicht in paragraaf 2.2. Het ‘meetlint uitspannen’ verwijst naar de (kadastrale) voorbereidingen van opbouw (Zc 2:1-2; Ps 16:6; Ez 47:3;; Op 21:15) of verwoesting (2Kn 21:13; Js 34:11; Kl 2:8; Am 7:17). ‘Sion’ is de oude naam van Jeruzalem uit de tijd van de Jebusieten (2Sam 5:7). Later verwees de naam naar een specifiek gedeelte

van de stad, de 'stad van David' (1Kn 8:1; 2Kron 5:2), die ten zuidoosten van de tempelberg ligt. Later werd de naam uitgebreid naar de tempelberg (Ps 2:4; Ps 48:2; Ps 132:13) en naar heel Jeruzalem (Js 40:9; Zc 9:9,13). In het Nieuwe Testament verwijst de naam naar het hemelse Jeruzalem (Hb 12:22; Op 14:1).

Vraag/vragen:

- Is de rust waarover Zc 1:11 spreekt, goed of slecht? Leg uit. Zou je deze toestand ook op onze tijd kunnen betrekken?
- Kun je andere voorbeelden noemen van personen die net als de Engel van de HEERE voorbede doen?
- Vergelijk Zc 1:12 en 1Jh 2:1; wat valt op aan de Engel van de HEERE?
- Wat is het verschil tussen de toorn van God en het handelen door de volken in Zc 1:15?
- Wat betekent het dat de HEERE Jeruzalem nog verkiest (Zc 1:17b)? Wat betekent dit verkiezen voor ons (Ef 1:3,4)?

Tweede visioen 'Vier horens en vier smeden', (Zc 1:18-21)

Visioen waarin wordt uitgebeeld dat tegenkrachten (de 'smeden') onderweg zijn om de machten (de 'horens') die Juda, Israël en Jeruzalem verstrooid hebben, schrik aan te jagen en terneer te werpen.

Samenvatting. Zacharia krijgt vier horens te zien (Zc 1:18), die volgens de begeleidende engel wijzen op de machten die het tienstammenrijk Israël, het tweestammenrijk Juda en de hoofdstad Jeruzalem verstrooid hebben (Zc 1:19,21a). Vervolgens toont de HEERE hem vier smeden (Zc 1:120), die de horens terneer zullen werpen (Zc 1:21b).

Toelichting. 'Hoorn' in overdrachtelijke zin, kan wijzen op eer (1Sam 2:1; Ps 112:9) en op kracht (Jr 48:25; Klvj 2:3,17). De vier horens kunnen hier verwijzen naar de vier machten die het volk verstrooid hebben: Assyrië, Egypte, Babel, Medo-Perzië. 'Smeden' kunnen van alles zijn, kern is dat ze de macht van die horens tenietdoen, en dat de belofte in Zc 1:14,15 vorm krijgt.

Derde visioen 'Man met meetsnoer' en gesproken toelichting, (Zc 2:1-13)

Gezicht waarin iemand Jeruzalem wil opmeten, maar daarin wordt tegengehouden, omdat de HEERE Zelf haar zal beveiligen. Het visioen wordt gevolgd door een gesproken profetie.

Samenvatting visioen. Zacharia ziet een man met een meetsnoer, die Jeruzalem wil opmeten ten behoeve van de wederopbouw ([Zc 2:1,2](#)). De engel die met mij sprak wil al naar hem toegaan, maar wordt tegemoet gesneld door een andere engel die de opdracht krijgt om de man toe te spreken [2:3](#).

Samenvatting gesproken woord. De boodschap van de gesproken profetie komt in vijf delen: (i) Jeruzalem heeft geen muren nodig, want de HEERE zal als een vuur rondom en heerlijkheid binnenin zijn ([Zc 2:4,5](#)); (ii) de achtergeblevenen in Babel worden opgeroepen te vluchten, omdat de HEERE Zich tegen de heidenvolken keert, die zich aan Zijn volk, Zijn oogappel hadden vergrepen ([Zc 2:6-9](#)); (iii) de bevestiging, tot tweemaal toe, dat de HEERE te midden van Zijn volk zal wonen ([Zc 2:10,11b](#)), maar ook dat heidenvolken bij de HEERE gevoegd zullen worden en Hem tot volk zullen zijn ([Zc 2:11a](#)); en (iv) de verklaring dat de HEERE Juda in eigendom neemt als Zijn deel in het heilige land, Jeruzalem nog verkiest: de HEERE is ontwaakt in Zijn heilige woning ([Zc 2:12,13](#)).

Toelichting visioen en gesproken woord. ‘Vlucht uit het noorderland’ ([Zc 2:6,7](#)): ongeveer drie jaar later, in het vijfde jaar van koning Darius, is Babel tweemaal in opstand gekomen tegen de Perzische overheersing, en is tweemaal verslagen, hetgeen een zware wissel heeft getrokken op de bevolking. ‘Dan zult u weten’ ([Zc 2:9,11](#); [4:9](#); [6:15](#)): de vervulling van het woord in die tijd, zonder dat er aanwijzingen waren dat deze gebeurtenissen plaats zouden vinden, bevestigt de herkomst van de profetie als woord van de HEERE.

Vraag/vragen:

- Wat betekent het dat Jeruzalem niet ommuurd blijft ([Zc 2:4](#); vergelijk [Ez 38:11](#) en [Zc 14:11](#))? Hoe kun je verklaren dat de stad ommuurd zal blijven, terwijl Nehemia speciaal naar Jeruzalem komt om de muur te herbouwen? Wat zou het voor ons kunnen betekenen? (vergelijk [Ps 34:8,9](#))
- Op welke manier speelt bevestiging van het woord van God, zoals in [Zc 2:9,11](#), een rol in jouw leven?
- Wat is de bedoeling van een meetlint of een meetstok, zoals in [Zc 1:16](#); [2:1,2](#)?
- Hoe zou je de centrale boodschap van de eerste drie visioenen in een zin samenvatten?

Vierde visioen 'Hogepriester Jesua voor Engel van de HEERE' en gesproken toelichting, (Zc 3)

Na de beloften dat de HEERE in beweging komt voor Zijn volk, en in hun midden zal wonen, ziet Satan zijn kans schoon: hoe zou een heilig God wonen bij een zondig volk. Hij klaagt de hogepriester, als vertegenwoordiger van het volk, aan bij God. Het visioen toont de Engel van de HEERE als Rechter en de hogepriester Jesua die door Satan wordt aangeklaagd. Maar satan wordt bestraft en Jesua krijgt feestkieren aan en een tulband op. Vervolgens doet de Engel van de HEERE verschillende beloften aan Jesua.

Samenvatting visioen. Hogepriester Jesua staat voor de Engel van de HEERE (Rm 14:10; 2Cor 5:10; Jh 5:22), en wordt aangeklaagd door Satan (Zc 3:1; vergelijk Jb 1:7-12; 2:1-7; Op 12:10; Ps 109:6). Maar de HEERE maakt duidelijk dat Hij hem zal bestraffen (Zc 3:2; vergelijk Jd :9), en dat Hij Die Jeruzalem verkiest, niet op de aanklachten zal ingaan, omdat Hij Jesua als brandhout nu juist uit en van het vuur heeft gered (vergelijk Rm 8:33). De Engel van de HEERE gebiedt nu degenen die voor Hem staan om Jesua zijn vuile kieren, een beeld van ongerechtigheid, uit te trekken en hem feestkieren aan te trekken; ook krijgt hij een reine tulband (Zc 3:3-5). De Engel van de HEERE vermaant hem en geeft hem belangrijke beloften.

Samenvatting gesproken woord. Deze beloften zijn dat: (i) Jesua namens de HEERE Zijn huis, de tempel, mag besturen (Zc 3:6,7); (ii) de HEERE Zijn Knecht 'Spruit' zal doen komen (Zc 3:6,7); (iii) er een steen voor Jesua ligt waarop zeven ogen zijn en waarop graveersel wordt aangebracht (Zc 3:9a); en (iv) de ongerechtigheid van het land op een dag wordt weggenomen, en men elkaar dan zal uitnodigen onder wijnstok en vijgenboom (Zc 3:9b).

Toelichting visioen en gesproken woord. Hogepriester Jesua, zie paragraaf 2.2, pagina 9. De hogepriester is de vertegenwoordiger van het volk bij de HEERE. Evenals de vuile kieren bij Jesua worden uitgetrokken en hij feestkieren aangetrokken krijgt (Zc 3:3-5), wordt de ongerechtigheid van het land op een dag weggenomen, en komt er vrede en overvloed voor in de plaats (Zc 3:9b,10). De kleding van de hogepriester, beschreven in Ex 28, vereist geweldige zorgvuldigheid (Lv 16:4); dit is voor ons niet anders (Js 64:6; Op 7:14; 19:8). Voor de Engel van de HEERE staan engelen (Zc 3:4a), voor Jesua zitten priesters, of vrienden (Zc 3:8; vergelijk 2Kn 4:38). Jesua en de priesters die voor hem zitten (Zc 3:8) zijn een wonderteken, een type van de Knecht Spruit Die komen zal (op verschillende manieren, maar als Priester in Hb 5,7,8). De steen die voor Jesua ligt, wijst mogelijk op de sluitsteen in Zc 4:7,9, waarmee de tempelbouw wordt voltooid, en daar-

mee op de voltooiing van de toekomstige tempel van de HEERE door de Spruit in [Zc 6:12,13](#). De HEERE geeft alle aandacht (de zeven ogen) aan deze steen ([Op 5:6](#); [1Kn 8:29](#); [Zc 4:10](#)), en zal deze Zelf graveren ([Ex 28:11,21,36](#); [1Kn 7:36](#)). Na de dag waarop de ongerechtigheden worden weggenomen, zal een periode van vrede en welvaart aanbreken ([1Kn 4:25](#)).

Toelichting 'Spruit' en 'Knecht'. Zacharia geeft twee profetieën over de 'Spruit', de ene keer over een Knecht Spruit ([Zc 3:8b](#)), de andere keer over een Man Spruit ([Zc 6:12](#)). De eerste keer in verband met het wegnemen van ongerechtigheid, de tweede keer in samenhang met het bouwen van de tempel en het heersen als Priester-Koning op de troon. De Spruit is door de HEERE aangekondigd in Jeremia als Een Die als Koning zal regeren en verstandig handelen, Die recht en gerechtigheid zal doen op aarde, Die genoemd zal worden 'De HEERE onze Gerechtigheid' ([Jr 23:5-6](#); [33:14-18](#)). Vergelijk ook het twijgje dat op zal groeien uit de tronk van Isai ([Js 11:1,2,11](#)). 'Knecht' is een zeer kenmerkende benaming voor de Messias in Jesaja ([Js 42:1](#); [49:6](#); [52:13](#), [53:11](#)). Hij is de Uitverkorene, in Wie de HEERE een welbehagen heeft ([Js 42:1](#)), gegeven tot een Licht voor de heidenen ([Js 49:6](#)), maar door het volk veracht ([Js 49:7](#)), Die zeer hoog verheven zal worden ([Js 52:13](#)), en velen rechtvaardig zal maken omdat Hij hun ongerechtigheden zal dragen ([Js 53:11](#)).

Vraag/vragen:

- Eerder is al gesproken over de HEERE Die Jeruzalem verkiest ([Zc 1:17](#); [2:12](#)). Hoe zou je dit verkiezen kunnen uitlegen in het licht van bijvoorbeeld [Dt 4:37](#); [7:7,8](#); [10:15](#)?
- Wat zou 'omgang hebben met hen die hier staan' ([Zc 3:7b](#)) hebben betekend voor Jesua?
- Wat zou die ene dag zijn, waarop de ongerechtigheid van het land wordt weggenomen ([Zc 3:9b](#))?

Vijfde visioen 'Kandelaar, olijfbomen, Zerubbabel' en gesproken toelichting, (Zc 4)

Zacharia ziet een gouden kandelaar, met een oliereservoir, zeven lampen, met elk zeven toevoerbuisjes; aan weerszijden van het oliereservoir staan twee olijfbomen. Hij vraagt en krijgt uitleg. Daarna vraagt hij nog eens specifiek naar de olijfbomen. De boodschap lijkt te zijn dat de voltooiing van de tempelbouw niet door menselijke kracht, maar door de Geest van de HEERE is.

Samenvatting. De engel die met mij sprak wekt Zacharia ([Zc 4:1](#)) en vraagt hem wat hij ziet. Zacharia ziet een gouden kandelaar met een oliereservoir, zeven lampen, elk met zeven toevoerbuisjes. Aan weerszijden van het oliereservoir staan twee olijfbomen ([Zc 4:2,3](#)). Hierop vraagt Zacharia naar de betekenis en geeft de engel uitleg ([Zc 4:4,5](#)). De uitleg is een boodschap van de HEERE van de legermachten aan Zerubbabel: (i) niet door kracht of geweld, maar door Zijn Geest; (ii) een grote berg wordt een vlakke; en (iii) Zerubbabel zal de sluitsteen naar voren brengen ([Zc 4:6,7](#)). De boodschap wordt aangevuld met: (iv) Zerubbabel heeft fundering gelegd, en zal de tempel ook voltooien; (v) geen reden om kleine dingen te verachten, als de zeven (ogen) blij zijn in het vooruitzicht van die gebeurtenis ([Zc 4:8-10](#)). Daarna vraagt Zacharia specifiek naar de olijfbomen, waarop de engel verklaarde dat het de twee gezalften zijn die bij de HEERE van heel de aarde staan ([Zc 4:11-14](#)).

Toelichting. In de tabernakel stond een gouden kandelaar ([Ex 25:31](#)), in Salomo's tempel stonden er tien ([1Kn 7:49](#); [2Kron 4:7](#)). De lampen van de kandelaar werden dagelijks door de priesters gevuld met olijfolie ([Ex 27:20,21](#)). In dit beeld worden de lampen gevuld vanuit het oliereservoir (overvloedig, want via zeven buizen) dat zelf werd bijgevuld vanuit de beide olijfbomen. Er is geen tussenkomst van mensen, niet om de lampen bij te vullen, en niet om het oliereservoir bij te vullen. Het is 'niet door kracht, niet door geweld, maar door Mijn Geest'. Zerubbabel zag genoeg grote bergen ([Js 40:4](#); [Mt 17:20](#); [21:21](#)): overheersing en tegenstand ([Ezra 1:1](#); [4:5](#)) en een afwachtend volk ([Hg 1:2](#)), maar deze dingen komen tot een oplossing door Gods Geest ([Ezra 1:1](#); [5:5](#); [Hg 1:14](#)). Zerubbabel had de fundering gelegd ([Ezra 3:10](#)), en hij zou ook de sluitsteen aanbrengen. De voltooiing van de tempel is voor de HEERE een feestelijk vooruitzicht ([Zc 4:10](#)), er is dus geen reden om dit werk te minachten (vergelijk [Ezra 3:12,13](#)). De twee gezalften worden niet beschreven, behalve dat gezegd wordt dat ze voor de HEERE staan. Ze zouden kunnen wijzen op Zerubbabel en Jesua, op Mozes en Elia, op de twee bedieningen van de Priester-Koning ([Zc 6:12,13](#)), maar het wordt niet gezegd. Wel ligt er verband met de twee getuigen in [Op 11:4](#)

Vraag/vragen:

- Hoe zou je de betekenis van de gouden kandelaar omschrijven? (vergelijk ook [Op 1:13,20](#)).
- Wie werden er in Israël gezalft? Wat betekent dit zalven? (vergelijk ook [1Kn 19:15-17](#)).

- Wat zouden voor jou ‘kleine dingen’ zijn (Zc 4:10), waarvoor we we toch alle reden hebben om dankbaar te zijn?
- Kun je voorbeelden noemen van ‘bergen’ (Zc 4:7) in jouw leven, die niet door kracht of geweld, maar door Gods Geest tot een vlakte worden?

Zesde visioen ‘Vliegende boekrol’ en gesproken toelichting, (Zc 5:1-4)

In het zesde visioen ziet Zacharia een enorme vliegende boekrol van ongeveer tien bij vijf meter. Het blijkt om een landelijke vloek over individuele overtreders te gaan, waardoor dieven en valse getuigen worden weggevaagd.

Samenvatting. De engel die met mij sprak wekt Zacharia en vraagt hem wat hij ziet (Zc 5:1). Hij ziet een enorme uitgerolde boekrol in de lucht (Zc 5:2). De engel zegt dat het de vloek is die uitgaat over het hele land (Zc 5:3) tegen individuen die stelen (overtreden achtste gebod) en die in Zijn Naam vals zweren (overtreden derde gebod). De HEERE van de legermachten benadrukt dat de vloek naar het huis van de overtreders zal gaan, er overnachten en het geheel vernietigen (Zc 5:4).

Vraag/vragen:

- Hoe zou je dit visioen interpreteren, gegeven dat in eerdere visioenen eerst is uitgelegd dat de HEERE te midden van Zijn volk zal wonen, het priesterschap hersteld zal worden en de tempel voltooid?
- Kun je een voorbeeld noemen van een dergelijke vloek onder gelovigen in het Nieuwe Testament?

Zevende visioen ‘Vrouw in de efa’, (Zc 5:5-11)

Niet alleen individuele overtreders worden aangepakt, maar (het beginsel van) de goddeloosheid zelf. Het zevende visioen toont een voorraadbak met loden deksel, met daarin ‘Goddeloosheid’ uitgebeeld als vrouw. De vrouw wordt door twee vrouwelijke engelen weggevoerd naar Sinear, waar ze op een voetstuk wordt geplaatst.

Samenvatting. Na het wegvagen van individuele overtreders wordt vrouwe Goddeloosheid weggevoerd. Zacharia wordt opgeroepen op te zien en te beschrijven wat hij ziet, maar hij komt er niet helemaal uit (Zc 5:5). De engel legt uit dat het om een efa gaat, een voorraadbak voor rond de dertig liter meel of andere droge stoffen. De efa is het oog dat over de overtreders

waakt (Zc 5:6). Wanneer het deksel wordt opgelicht, blijkt er een vrouw in de efa te zitten (Zc 5:7). De engel beschrijft haar als vrouwe Goddeloosheid, werpt haar vol afschuw terug en doet het deksel weer op de bak (Zc 5:8). Het tweede deel van het visioen toont twee vrouwen met vleugels als een ooievaar die de efa optillen en wegvoeren (Zc 5:9). De engel legt uit dat ze de efa met Goddeloosheid brengen naar het land Sinear, waar ze een huis voor haar bouwen en haar op een voetstuk plaatsen (Zc 5:10,11).

Toelichting. 'Sinear' is de streek waarin Babel ligt (Gn 10:10, 11:2)

Achtste visioen 'Uittrekkende paarden en wagens' en gesproken toelichting, (Zc 6)

In het afsluitende visioen ziet Zacharia vier (strijd)wagens met verschillende kleuren paarden, rood, zwart, wit en gevlekt, tevoorschijn komen tussen twee koperen bergen. Deze komen bij de Heere van de hele aarde vandaan en gaan in noordelijke en zuidelijke richting, en brengen in het noorderland Gods Geest tot rust. Het visioen wordt gevolgd door een gesproken woord van de HEERE waarin Zacharia naar het huis van Josia moet gaan en daar geschenken van goud en zilver moet aannemen om daar kronen van te maken. Vervolgens wordt opnieuw de komst van de Spruit aangekondigd, maar deze keer om de tempel van de HEERE te bouwen, en Heerser en Priester te zijn op Zijn troon. Uit het feit dat men van verre zal komen om aan de tempel te bouwen, weet men opnieuw dat dit een betrouwbaar woord van de HEERE van de legermachten is.

Samenvatting visioen. Zacharia ziet vier wagens tevoorschijn komen tussen twee koperen bergen (Zc 6:1), met rode, zwarte, witte en gevlekte paarden (Zc 6:2,3). De engel die met mij sprak legt uit dat deze de vier winden van de hemel zijn die bij de Heere vandaan komen (Zc 6:4,5). De zwarte en witte paarden gaan naar het noorden, de gevlekte paarden naar het zuiden (Zc 6:6), om het land door te trekken (Zc 6:7). De paarden die naar het noorden zijn uitgetrokken, brengen daar Zijn geest tot rust (Zc 6:8).

Toelichting visioen. 'Koper' wordt wel genoemd als symbool van de gerechtigheid die voldoet aan de eisen van Gods recht. Het brandofferaltaar voor de tabernakel was van koper (Ex 27:1-5), evenals het wasvat tussen altaar en ingang van de tabernakel (Ex 30:7; 40:7,30) en de onderstellen van allerlei voorwerpen. Verder was ook de slang die Mozes in de woestijn oprichtte (Num 21:9), tot redding van het volk, en een heenwijzing naar het offer van de Here Jezus aan het kruis (Jh 3:15). Ook de pilaren, het altaar en het wasvat van Salomo's tempel waren van koper (1Kn 7; 2Kron 4:1-5). De twee 'bergen' waartussen de wagens optrekken kunnen wijzen op Sion en Moria, Sion en Olijfberg, en misschien ook als Sinaï (als beeld van

Gods gerechtigheid) en Moria/Golgotha (als beeld van Gods rechtvaardige verzoening op grond van het offer van Christus) — het staat echter niet in detail uitgelegd. De kleuren van de paarden lijken overeen te komen met die in [Op 6:1-8](#), maar in [Zc 6:2,3](#) gaat het veeleer om richting en bestemming dan om specifieke oordelen, zoals oorlog, verdeeldheid, economische neergang, epidemieën. ‘Geest tot rust’ betekent elders ‘woede tot rust’ brengen ([Spr 29:11](#); [Ez 5:11](#)).

Samenvatting gesproken woord. De HEERE spreekt door (in plaats van tot) Zacharia tot Josia en de bezoekers Cheldai, Tobia en Jedaja, ballingen die met donaties komen ([Zc 6:9,10](#)). Zacharia moet het zilver en goud nemen, er kronen van maken, en die op het hoofd van Jesua zetten ([Zc 6:11](#)). Verder moet hij een woord van de HEERE van de legermachten doorgeven: (i) een Man Spruit zal opkomen; (ii) Deze zal de tempel van de HEERE bouwen; (iii) Hij zal met majesteit bekleed zijn; (iii) zitten en heersen op Zijn troon; (iv) Priester zijn op Zijn troon; en (v) er zal vredesberaad tussen Beiden zijn ([Zc 6:12,13](#)). De kronen moeten als herinnering in de tempel worden opgehangen. Ten slotte, zal men van verre komen om mee te bouwen aan de tempel van de HEERE ([Zc 6:14,15](#)).

Toelichting gesproken woord. ‘Gaven’, donaties, door achtergebleven ballingen voor de wederopbouw kwamen vaker voor ([Ezra 1:4](#); [1:6-7](#); [6:8-10](#)). ‘Spruit’ komt nu als Man, in plaats van Knecht ([Zc 3:8](#)). Hij spruit voort van Zijn plaats ([Js 11:1](#); [53:2](#)) en komt om de tempel te bouwen waarin de HEERE kan wonen ([Zc 2:5,10,11](#)). Dit kan wijzen op een toekomstige tempel (vergelijk [Op 7:15](#); [11:1](#)), of op een tempel van geheel andere aard (vergelijk [Jh 2:19-21](#); [1Cor 3:16](#); [6:19](#); [2Cor 6:16](#); [Ef 2:21](#)). Hij is bekleed met ‘majesteit’ ([Jh 1:14](#); [17:4,5](#); maar ook: [Dn 7:14](#); [Fp 2:9-11](#); [Hb 2:9](#)). Hij heeft een dubbele bediening als Heerser en Priester ([Jr 33:14-18](#)), de Koning-Priester naar de ordening van Melchizedek ([Hb 5,7,8](#)). De ‘kronen’, of de kroon, zou als herinnering in de tempel opgehangen moeten zijn. Als dit ook daadwerkelijk is gebeurd, en men de kroon heeft laten hangen, dan zou hij er nog geweest moeten zijn toen de Here Jezus in Jeruzalem was. Van ‘veraf’ zal men komen, als in [Ef 2:13,17](#)

Vraag/vragen:

- Op grond waarvan kan de Here Jezus zowel Koning als Hogepriester zijn?
- Wie was die Melchizedek, en op welke manier is deze een voorbeeld van een koning-priester?

- Wat is het verschil tussen de bediening van ‘Spruit’ in [Zc 6:12,13](#) en [Zc 3:8](#)?
- Welke boodschap zou je als samenvatting van de afgelopen acht visioenen kunnen geven?

3.3 Vasten, gerechtigheid en zegen; [Zc 7:1 – 8:23](#)

Dit hoofdstuk begint een nieuw gedeelte van het Bijbelboek Zacharia, gedateerd halverwege de tempelbouw in het vierde jaar van de Perzische koning Darius, geschreven naar aanleiding van een verzoek van ballingen om advies. Hoofdstuk 7 en 8 vormen een geheel: het begint en eindigt met berichten over vasten, en met mensen die in Jeruzalem om advies komen vragen. Tussen deze berichten wordt gewezen op antwoorden die allang gegeven zijn, maar waar men niets mee heeft gedaan, en op ongehoorzaamheid die aanleiding was tot verwoesting en ballingschap, maar ook op beloften van terugkeer van de HEERE en een herstel dat verdergaat dan men op dat moment voor mogelijk kon houden. Centraal staat de boodschap dat het voornemen van de HEERE, dat eens gericht was op kwaad doen vanwege verregaande ongehoorzaamheid ([Zc 8:14](#)), nu gericht is op goeddoen aan Jeruzalem ([Zc 8:15](#)), onder voorwaarde van in de praktijk brengen van gerechtigheid ([Zc 8:16](#)). Deze hoofdstukken werken het thema ‘Keer terug naar Mij, dan zal Ik tot jullie terugkeren’ ([Zc 1:1-6](#)) verder uit.

Samenvatting. Halverwege de tempelbouw, in het vierde jaar van Darius, wordt een gezelschap naar Jeruzalem gestuurd om aan de priesters te vragen ([Hg 2:12](#)) of het nog nodig was om in de vijfde maand te blijven vasten en rouwen om de verwoesting van de tempel ([Zc 7:1-3](#)). Ze krijgen verschillende antwoorden die hun deels een spiegel voorhouden ([Zc 7:4-10](#)), deels machtige beloften in het vooruitzicht stellen ([Zc 8](#)), waaronder dat de vastendagen veranderd zullen worden in feestdagen ([Zc 8:19](#)), maar ook het centrale belang van gerechtigheid doen ([Zc 8:16-17](#)). Het eerste deel van het antwoord ([Zc 7:4-6](#)) maakt duidelijk dat het vasten en de rouw weinig indruk op de HEERE hebben gemaakt, omdat men dit al die zeventig jaar vooral voor zichzelf had gedaan ([1Kor 8:8](#)). Er was weinig zichtbaar dat men de oproepen die profeten in het verleden aan de ‘vaderen’ hadden gedaan ([Js 58:3-7](#); [1Sam 5:10](#)), nu wel in de praktijk bracht ([Zc 7:7](#)). Deze boodschap wordt nog eens uitgelegd: een betrouwbaar oordeel, goedertierenheid, barmhartigheid, geen onderdrukking van wees, weduwe of vreemdeling; geen kwaad bedenken tegen elkaar ([Zc 7:8-10](#)). De reactie in het verleden was dat men dit woord minachtte en er alles aan deed om er niet naar te luisteren ([Zc 7:11-12](#); [Nh 9:29](#); [Jr 42:20,21](#); [43:2](#)). Het gevolg is dat de HEERE niet

meer naar het volk luisterde, het volk verdreven en het land verwoest werd (Zc 7:13-14; Dt 28:33; Jr 16:13).

Maar er worden ook beloften in het vooruitzicht gesteld (Zc 8), die hier voor de overzichtelijkheid opgesomd worden.

Zc 8:1,2 De HEERE zet Zich met ijver in voor Sion (vergelijk Zc 1:14,15)

Zc 8:3 De HEERE is naar Sion teruggekeerd en zal in Jeruzalem wonen (vergelijk Zc 1:16; 2:5,10-12),

Zc 8:4,5 Op de pleinen van Jeruzalem zullen weer oude mannen en vrouwen, en spelende jongens en meisjes zijn.

Zc 8:6 Ook al is het wonderlijk in de ogen van het overblijfsel, daarom is het nog niet wonderlijk in de ogen van de HEERE.

Zc 8:7,8 De HEERE zal Zijn volk verlossen van over de hele wereld, en weer in Jeruzalem doen wonen (Js 45:5-7; Jr 23:6-8; 33:16).

Zc 8:9-13 Aanmoediging voor het gehoor van de profeten (Zacharia en Haggai, zie Ezra 5:1,2) en de betrokkenen bij de tempelbouw om moed te vatten (Zc 8:9,13; Hg 2:5,6). Voorheen geen loon voor mensen, geen loon voor vee, tweedracht (Zc 8:10; Hg 1:6-11; 2:16-18). Maar vanaf nu economische voorspoed (Zc 8:12; Hg 2:19,20). Voorheen was volk tot een vloek (Jr 42:18), nu zal het tot een zegen zijn (Zc 8:13).

Zc 8:14-17 Voorheen had HEERE voornemen kwaad te doen (Zc 1:6), nu het voornemen om goed te doen (Zc 8:14,15). Voorwaarde en opdracht zijn: waarheid spreken, naar waarheid rechtspreken (Zc 8:3), vreedzaam oordelen (arbitrage), geen kwaad bedenken tegen elkaar, en niet vals zweren (Zc 8:16,17).

Zc 8:18,19 Het vasten in de vierde, vijfde, zevende en tiende maand zal voor Juda worden tot vreugde, blijdschap en feest. Opnieuw opdracht om waarheid en vrede lief te hebben (Zc 8:19,16-17).

Zc 8:20-23 Volken, stammen Israël (Zc 8:20) en buitenlandse volken (Zc 8:22), zullen weer komen om voor aangezicht HEERE te komen (vergelijk het gezelschap in Zc 7:2; Hg 2:12), Zijn gunst te zoeken. Zozeer is Joodse volk tot zegen dat velen uit de buitenlandse volken de enkele Joodse man zullen aanklampen om hem mee op te trekken. Waarom? Omdat ze hebben gehoord dat God met hem is (Zc 8:23).

Toelichting. ‘Toen men . . . naar het huis van God had gestuurd’ (Zc 7:2). Sommigen vertalen dat men ‘van Bethel (“huis van God”) had gestuurd’. Bethel was een van de plaatsen waarheen de ballingen naar terug waren gekeerd (Ezra 2:2,28). Opmerkelijk, omdat Bethel een centrum van afgodendienst in het tienstammenrijk was geweest, zie paragraaf 2.1, pagina 3.

Het vasten in de ‘vijfde en zevende’ maand (Zc 7:3,5; 8:19), ‘vierde en tiende’ maand (Zc 8:19) verwijst naar gebeurtenissen die de val en verwoesting van Jeruzalem markeren. In de tiende maand van Zedekia’s negende regeringsjaar begon het beleg tegen Jeruzalem (2Kn 25:1-2; Jr 39:1; 52:4-5). Anderhalf jaar later, in de vierde maand van Zedekia’s elfde regeringsjaar, braken de Chaldeeën de poorten van Jeruzalem open (2Kn 25:3-4; Jr 39:2-3; 52:6-7). In de vijfde maand werden tempel en stad verwoest (2Kn 25:8-9; Jr 52:12-13). In de zevende maand werd Gedalia door Ismaël, zoon van Nethanja, zoon van Elisama vermoord te Mizpa. Deze Gedalia was na de verwoesting van Jeruzalem door Babel aangesteld als gouverneur over Juda. Deze moord was voor de overgebleven de aanleiding om naar Egypte te vluchten (2Kn 25:22-26; Jr 41-43; 41:1-2).

‘Stopten hun oren toe’ (Zc 8:11), maakten hun ‘oren zwaar’ (voetnoot HSV), zie ook (Js 6:10); Jacobs ogen waren zwaar (Gn 48:10) en Mozes’ tong was zwaar (Ex 4:10). Een ‘hart als diamant’, vergelijk Jr 17:1. Jeruzalem de ‘stad van waarheid’ (Zc 8:3; zie Zc 8:16; Zeph 3:12,13). Jeruzalems pleinen vol oude mannen vrouwen lijkt 350 jaar later, in de tijd van de Makkabeeën, werkelijkheid te zijn (1Makk 14:9); ook de Here Jezus lijkt naar deze profetie te verwijzen (Mt 11:16,17). Volken die zullen komen om het aangezicht van de HEERE te zoeken (Zc 8:22), zie ook Zc 14:16; Js 2:1-4 en Mi 4:1-2.

Vraag/vragen:

- Wat betekent vasten voor ons? Wat zijn redenen om te vasten, en hoe verhoudt vasten zich tot de praktijk van elke dag? (Mt 6:16-18; 9:14-17, Lk 2:37; Hd 13:2,3; 14:23) Wat zijn overeenkomsten en verschillen met het vasten dat in Zc 7; 8 wordt genoemd?
- Het volk van voor de ballingschap maakte er kennelijk werk van om niet te luisteren naar het woord van God (Zc 7:9-12). Hetzelfde geldt even kennelijk voor sommigen in de tijd van de Here Jezus (Jh 10:22). Wat zegt de apostel over dit luisteren in 2Tm 4:1-5, en wat betekent dit voor ons?
- Een commentator legt verband tussen het spreken en recht spreken (gebeurde in de poorten van de stad, vergelijk

Ruth 4:1; 2Sm 19:8; Jb 31:21) in waarheid (Zc 8:16; Mt 16:18). Wat zou hiermee bedoeld kunnen worden, en op welke manier is dit voor ons van belang? Is de gemeente een 'stad van waarheid' (Zc 8:3)?

- Heeft Zc 8:6 ook persoonlijke betekenis? Kun je dit onder woorden brengen?
- Het 'grijp moed' in Zc 8:9,13 en Zc 2:5,6 staat tegenover Ezra 4:4,5. Op welke manier is deze aanmoediging kracht bijgezet? Op welke manier heeft de vergelijkbare aanmoediging in Hb 12:12,13 voor ons betekenis?

3.4 'Last' over de volken, de herders van Israël; Zc 9:1 – 11:17

Het laatste gedeelte van het Bijbelboek Zacharia is onder te verdelen in tweeën: hoofdstukken 9, 10 en 11, die beginnen met een 'last', een woord van de HEERE over de volken (Zc 9:1); en hoofdstukken 12, 13 en 14, die beginnen met een 'last', een woord van de HEERE over Israël (Zc 12:1). Het eerste gedeelte is opgebouwd uit een gesproken profetie over de eerste komst van de Messias (Zc 9), een appel aan het volk om de HEERE te zoeken (Zc 10), en een profetie over de afwijzing van de Messias (Zc 11).

Samenvatting hoofdstuk 9. Zacharia krijgt een woord van de HEERE dat als last op hem drukt, want de HEERE zal de volken rondom net zo behandelen als de stammen van Israël (Zc 9:1). Dit geldt voor de Syrische steden Hadrach, Damascus en Hamath, voor de Phoenicische steden Tyrus en Sidon (Zc 9:2-4), en voor de Filistijnse plaatsen Askelon, Asdod, Gaza en Ekron (Zc 9:4-6). Nadat afgoderij uit deze plaatsen verwijderd is, zullen Filistijnen bij het volk gerekend worden (Zc 9:7). Jeruzalem echter wordt in het bijzonder beschermd door de HEERE Zelf (Zc 9:8). Ze wordt opgeroepen zich te verheugen omdat haar Koning komt (Zc 9:9), Die Zijn vrederijk zal stichten (Zc 9:10). Gevangenen worden vrijgelaten op grond van het bloed van het verbond, en opgeroepen naar de burcht te gaan (Zc 9:10,11). Vervolgens worden Juda en Efraïm onder bescherming van de HEERE ingezet tegen Griekse overheersing; het leidt tot klinkende overwinning en tot herstel van voorspoed in het land (Zc 9:12-17).

Toelichting hoofdstuk 9. 'Damascus zal rustplaats zijn' (Zc 9:1) als in rustplaats voor Gods toorn (Zc 6:8). 'Tyrus' (Zc 9:2-4) was een bijzonder welvarende eilandstaat, gedeeltelijk gebouwd op een eiland, verbonden met vaste land, en met een enorme vestingwal. Het is meermalen belegerd geweest, voordat Alexander de Grote het in 332 BC veroverde en verwoestte.

De Here Jezus noemt de stad, samen met Sodom en Gomorra, als ernstige waarschuwing voor het afkerige volk (Mt 11:21,22). De val van Tyrus heeft de omliggende bevolking enorme schrik aangejaagd (Zc 9:5). De 'bastaard in Asdod' kan wijzen op vreemde overheersing (Zc 9:6). Het 'bloed in zijn mond' verwijst naar afgodenoffers (1Kn 11:5,7; 2Kn 23:13). Na reiniging worden ze opgenomen in Israël, als leiders zelfs. 'Jebusieten' bewoonden het land voor Israël en lijken later opgenomen in het volk (Jz 15:63; 2Sam 14:16). De HEERE is als een wacht rondom Zijn huis (Zc 2:5; 7:14). Anders dan de steden van de volken rondom, wordt Jeruzalem niet verwoest. Volgens Flavius Josephus, was inderdaad sprake van een vreedzame ontmoeting tussen de bevolking van Jeruzalem en Alexander de Grote. Mogelijk verwijst Zc 9:9-12 naar de tijd van Alexander de Grote als type van de komst van de Messias. De oproep tot blijdschap en de komst van de Koning (Zc 9:9; Js 62:11), kennen we van de aankomst van de Here Jezus bij Jeruzalem (Mt 21:5; Mk 11:1; Lk 19:29; Jh 12:15). Een bijzonderheid van de aankondiging is dat Israël sinds de verwoesting van stad en tempel in 586 BC geen koning meer had of heeft gehad. Weliswaar heeft Juda korte tijd een zelfbenoemde koning gehad, zie paragraaf 2.1 op pagina 7, maar dit is geen nederige koning geweest. De enige Koning Die aan de beschrijving in Zc 9:9 voldoet, heeft het volk afgewezen. Aankondiging 'vrederijk' (Js 9:4-6), van 'zee tot zee' (Ps 72:8). Het 'verbond van bloed' (Zc 9:11) dat terugwijst naar Ex 24:5-8 en vooruitwijst naar Mt 26:28 en Lk 22:20, is grond voor de bevrijding van gevangenen, uit een 'put zonder water' (Gn 37:23,24; Jr 37:16; en de oproep in Js 51:14).

Zc 9:12-17 zou in eerste aanleg kunnen verwijzen naar de opstand van de Makkabeeën tegen de Griekse overheersing (Seleucidische rijk, het derde wereldrijk in Dn 2,7), onder bescherming van de HEERE van de legermachten (Zc 9:15; 1Makk 3:4,7). Het kan daarnaast verwijzen naar de overwinningen door Christus (Op 19:11-21). Tegenover de 'slingerstenen' (Zc 9:15) van de vijand die niets uitrichten, staan de 'edelstenen' (Zc 9:16), Zijn volk, die schitteren in Zijn land. Zacharia is buitengewoon onder de indruk (Zc 9:17) als hij de voorspoed ziet die deze overwinning brengt.

Vraag/vragen:

- Waarom zou het arm-zijn, de nederigheid of zachtmoedigheid (Zc 9:9; Mt 21:5; 11:28,29) van de Koning zo'n belangrijke eigenschap zijn?
- Vergelijk de wijsheid van Tyrus en Sidon (Zc 9:2) met de wijsheid van mensen 1Cor 1:18-31. Wat zijn de prettige

kanten van wijsheid, maar in deze voorbeelden vooral ook de mindere kanten van wijsheid.

- Op welke manier zou het lot van de Filistijnse steden in [Zc 9:7](#) bemoedigend kunnen zijn?

Samenvatting hoofdstuk 10. Zacharia lijkt zich nu te keren tot zijn volksenoten: als deze dingen in het verschiet liggen, vraag dan de HEERE om regen, als beeld van de zegen die net beschreven is. Zoek geen steun bij afgodsbeelden. Dit is immers de reden is geweest van de verdrijving van het volk uit het land en de voorbij ellende ([Zc 10:1,2](#)). De HEERE keert Zich tegen de leiders, maar zal omzien naar het volk Juda, en hen maken tot strijdros, hoeksteen, tentpin, strijdboog, heersers en helden ([Zc 10:3-6](#)). Ook huis van Jozef (Efraïm, Israëel, tienstammenrijk) zal de HEERE verlossen en terugbrengen uit de verstrooiing ([Zc 10:6b-11](#)). Zij zullen zich mee verheugen ([Zc 10:7](#); [9:15,17](#)). Ze zullen terugkeren naar Gilead en Libanon, en zo talrijk zijn dat deze woongebieden niet toereikend zijn ([Zc 10:8-10](#)). Hoe groot ook de obstakels lijken, de HEERE helpt hen er doorheen, zoals eens door de Rode Zee ([Zc 10:11](#)).

Toelichting hoofdstuk 10. Voorbeeld gevolgen raadplegen waarzeggers en afgoden in plaats van de HEERE ([Zc 10:1,2](#)) is [2Kn 1:3,6](#). ‘Late regen’ komt, als het goed is, in het voorjaar, en is van belang voor de oogst. De HEERE wil geven in overvloed ([Ps 65:10,11](#); [Joël 2:23](#); [Jr 51:16](#)). ‘Afgodsbeelden’ of terafim ([Zc 10:2](#)) soms manshoog, geraadpleegd voor beslissingen ([1Sam 19:13](#); [Ez 21:21](#)). Tegen ‘herders en bokken’ ([Zc 10:2](#); [Ez 34:5-10](#)), maar voor hoeksteen ([Zc 10:3,4](#); [Js 28:16](#); [Jr 30:21](#); [Ef 2:20](#)), tentpin ([Js 22:23,24](#)), strijdboog, heersers of bestuurders ([Js 3:12](#); [60:17](#)). ‘Helden die vertrappen’ ([Zc 10:5](#); vergelijk [Zc 9:15](#)). ‘Talrijk worden’ ([Zc 10:8](#)), zoals eerder in Egypte ([Ex 1:7,12](#)) en tijdens de ballingschap ([Ez 36:10,11](#)). ‘Terugkomen uit Egypte en Assyrië’ ([Zc 10:10](#); zie [Hs 11:11](#)), woongebied ontoereikend ([Js 49:19,20](#)). ‘Diepten Nijl’ en ‘trots Assyrië’ (Eufraat) worden door de HEERE opgelost, zoals eens bij de Rode Zee ([Ex 14:24-27](#)). De HEERE zal hen versterken in Zichzelf en hen doen wandelen in Zijn Naam ([Zc 10:12](#); zie ook [Zc 3:7](#); [Mi 4:5](#))

Vraag/vragen:

- Hoe verhoudt [Zc 10:1](#) zich tot het weerbericht?
- Wat zouden de ‘afgodsbeelden’ en ‘waarzeggers’ ([Zc 10:2](#)) van onze tijd kunnen zijn? Wat zou onze houding hier tegenover moeten zijn?

- Welke praktische betekenis zou [Zc 10:12](#) voor ons kunnen hebben?

Samenvatting hoofdstuk 11. De 'last' in [Zc 9:1](#) was begonnen met oordeel over de volken en de komst van de Koning Die vrede zou brengen en overwinning over de vijanden. Daarna was er Zacharia's bewogen appel om de HEERE die zegen te vragen (vergelijk [Zc 1:3](#)), weg van het steun zoeken bij afgoden. In dit hoofdstuk 11 volgt het tweede deel van de profetie, die begint met de dreigende komst van vijandelijke legers uit het noorden ([Zc 11:1-3](#)), die een gevolg zijn van het optreden van slechte leiders ([Zc 11:15-17](#); het gedeelte begint met het einde). Tussen deze uitersten wordt uitgelegd hoe dit heeft kunnen gebeuren, aan de hand van een 'rollenspel': Zacharia treedt wisselend op als goede herder ([Zc 11:4-14](#)) en als dwaze herder ([Zc 11:15-17](#)). De goede herder leidt het volk, dat vergeleken wordt met slachtschappen, met twee principes 'Lieflijkheid' en 'Samenbinding' ([Zc 11:7](#)). Maar tussen de goede herder en de leiders was wederzijdse afkeer ([Zc 11:8,12,13](#)), zodat de goede herder zijn betrekking opzegt ([Zc 11:9](#)), en het principe van 'Lieflijkheid' moet loslaten ([Zc 11:10](#)). Hij vraagt om betaling ([Zc 11:12a](#)), maar krijgt de prijs van een slaaf, een beeld van minachting. Het loon wordt de pottenbakker toegeworpen ([Zc 11:12b,13](#)). Daarna laat de goede herder ook het principe van 'Samenbinding' los ([Zc 11:11b,12](#)). De dwaze herder ([Zc 11:15-17](#)) is het tegenbeeld van de Knecht Die 'het geknakte riet niet verbreekt, de walmende vlaspit niet uitdooft' ([Js 42:3](#)). Hij ziet niet om naar de zwakkeren in de kudde, maar profiteert van hetgeen de kudde voortbrengt ([Zc 11:17](#)). Deze herder van niets komt roemloos aan zijn einde ([Zc 11:17](#)), de leiders in vertwijfeling achterlatend ([Zc 11:3](#)).

Toelichting hoofdstuk 11. 'Libanon' en 'Basan' ([Zc 11:1,2](#)) zijn de streken ten noorden van Israël, vanwaar de vijandelijke leger komen ([2Kn 19:23](#); [Js 37:24](#); [14:8](#)). Oorlogsvoering ging kennelijk gepaard met grootschalige houtkap. Het beeld in [Zc 11:1,2](#) staat haaks op [Zc 10:10](#). De 'herders' zijn de leiders van het volk. Hiertegenover wordt Zacharia als herder aangesteld, eerst als goede herder ([Zc 11:4,7](#)) om de slachtschappen te weiden. 'Slachtschappen' werden in de regel slecht behandeld ([Zc 11:5](#)); een beeld dat gebruikt wordt voor de Messias ([Js 53:7](#)) en de gemeente ([Rm 8:36](#); vergelijk [1Cor 4:9](#); [2Cor 4:11](#)). De staven of stokken, Lieflijkheid en Samenbinding, staan voor de manier waarop, de principes, waarmee de herder de kudde leidt. Hoewel de goede herder doortastend optreedt tegen de slechte leiders, blijkt de afkeer en onwilligheid diep te zitten ([Zc 11:7,8](#); [10:3](#)). 'Dertig zilverstukken' de vergoeding voor een verwonde slaaf ([Ex 21:32](#); [Hs 3:2](#)). 'Zilverstukken' en 'pottenbakker' ([Zc 11:12,13](#)) komen nadrukkelijk terug

in [Mt 27:1-10](#), waar Judas het verradersloon teruggooit in de tempel, en de priesters het geld gebruiken om het land van de pottenbakker te kopen. Vergelijken maakt duidelijk dat de afkeer van de priesters niet zozeer Judas, als wel de Here Jezus betrof. De pottenbakker maakte de minder eervolle voorwerpen voor de tempel ([2Tm 2:20](#)). Het beeld van de goede herder, maar ook van de slechte herders komt uitgebreid terug in [Ez 34](#) en [Jh 10](#), waar de Here Jezus de Goede Herder is.

Vraag/vragen:

- Wie kunnen bedoeld worden met de jammerende herders in [Zc 11:13](#)?
- Hoe lijken de vermaningen aan het adres van de leiders van de gemeente ([1Pt 5:1-4](#)) op de voorbeelden van de goede en de dwaze herder in [Zc 11](#)?
- Hoe zit het precies met de prijs waarop de Messias door de leiders van Israël werd geschat ([Zc 11:12,13](#))? Op welke prijs zouden wij de Here Jezus schatten in de praktijk?
- Wat zijn voor jou goede en slechte leiders in de samenleving? Op grond waarvan beschouw je iemand als een goede of slechte leider?

3.5 'Last' over Israël, eindtijd en vrede; [Zc 12:1 – 14:21](#)

De drie laatste hoofdstukken beginnen net als [Zc 9:1](#) met een 'last, het woord van de HEERE', maar dit keer gaat de openbaring over de uiteindelijke redding en bestemming van het volk Israël. Centrale uitdrukking in deze hoofdstukken is 'Op die dag', dat minstens vijftien keer voorkomt ([Zc 12:3,4,6,8,9,11](#); [13:1,2,4](#); [14:4,6,8,9,13,20](#)). Het eerste gedeelte spreekt van een beleg van Jeruzalem, van verlossing, van het geschenk van Gods Geest, en van nationale bekering ([Zc 12](#)). Het tweede gedeelte gaat over reiniging, heiliging en het uitdelgen van valse profetie, die volgen op de bekering, maar het herinnert ook aan de verwerping van de Metgezel en de daaropvolgende verstrooiing van het volk, die hieraan voorafgingen ([Zc 13](#)). Het laatste gedeelte werkt de bevrijding van het volk door de HEERE verder uit. Deze bevrijding gaat gepaard met dramatische gebeurtenissen in de schepping, maar loopt uit op het koningschap van de HEERE over heel de aarde, een centrale rol van Jeruzalem en het volk in heel het wereldgebeuren, en het jaarlijks optrekken van de buitenlandse volken naar Jeruzalem om het

Loofhuttenfeest te vieren. Jeruzalem en Juda zijn volkomen toegewijd aan de HEERE, zo geheiligd dat het hele gebied als het ware een grote tempel vormt voor het brengen van offers.

Samenvatting hoofdstuk 12. De profetie over Israël is zo ingrijpend dat de HEERE vooraf verzekert dat het Degene is Die de hemel uitspant, de aarde grondvest en de geest van de mens vormt, Die deze woorden spreekt en ervoor zal zorgen dat ze waar worden (Zc 12:1). Jeruzalem zal belegerd worden door alle volken rondom (Zc 12:2), maar die zullen zich hieraan vertillen en zichzelf verwonden (Zc 12:3,4). De leiders van Juda zullen zich gesterkt weten door de inwoners van Jeruzalem en de volken rondom verteren (Zc 12:5,6). Juda zal eerst verlost worden, en vervolgens Jeruzalem (Zc 12:7,8). Het blijkt een keerpunt in de geschiedenis: de HEERE zal de buitenlandse volken met afkeer willen wegvagen, maar de Geest van genade en gebeden uitstorten over het huis van David en de inwoners van Jeruzalem (Zc 12:9,10a). De gevolgen zijn indrukwekkend: zij zullen Hem aanschouwen Die zijn doorstoken hebben, en diepe rouw bedrijven (Zc 12:10b-14).

Toelichting hoofdstuk 12. ‘De HEERE spreekt’, zoals in Ps 110:1. ‘Schaal van bedwelming’ (Zc 12:3) als een schaal om offerbloed op te vangen (Ex 12:22; 1Kn 7:50). ‘Schichtigheid en krankzinnigheid’ (Zc 12:4), vergelijk Dt 28:28. ‘Open ogen over Juda’ (Zc 12:4), vergelijk Ps 32:8. ‘Huis van David’ (Zc 12:7,8,10,11; 13:1): er zal kennelijk weer een koninklijke familie zijn die kan bogen op afkomst van David. Als de ‘Engel van de HEERE’, vergelijk (Ex 14:19; 23:20; Hd 7:38). Het ‘uitstorten van de Geest’ (Zc 12:10), zoals aangekondigd in Ez 39:29 en Jl 2:28, en waarvan de Pinksterdag getuigt. ‘Geest van genade’ Die uitwerking heeft (Zc 12:1), zoals in Jh 1:16; 1Cor 15:10 en Hb 10:29, in het bijzonder gebeden. Men zal Hem aanschouwen die zij doorstoken hebben: men zal tot inzicht komen dat men opstandig is geweest tegen Degene Die hen altijd heeft liefgehad, maar ook letterlijk zien Degene Die door hen doorstoken is (Jh 19:37; Op 1:7). Rouwklacht over ‘enig kind’ (Jr 6:26; Am 8:10). Voorafbeeldingen van dergelijke rouw in Ezra 10:1 en Nh 8:9. Rouwklacht van Haddad-Rimmon in dal Megiddo (Zc 12:11), verwijzing naar intense rouwklacht over dood koning Josia, de laatste koning in huis van David die ‘goed deed in de ogen van de HEERE’, die omkwam in een oorlog die de zijne niet was (2Kn 23:29; 2Kron 35:22,24,25). Alle geslachten, families, mannen en vrouwen, bedrijven afzonderlijk rouw. ‘Nathan’ (Zc 12:12), zoon van David en broer van Salomo (1Kron 3:10), voorvader Here Jezus (Lk 3:31), vertegenwoordigers koninklijke lijn. ‘Simeï’ (Zc 12:13) uit geslacht Levi (Num 3:18,21), vertegenwoordigers priesterlijke lijn. Begin van rouwklacht zichtbaar geworden bij kruisiging (Lk 23:48), op de

Pinksterdag ([Hd 2:36,37](#)), en ziet uit op [Rm 11:26](#).

Vraag/vragen:

- Welke betekenis heeft [Zc 12:1b](#) voor jou persoonlijk? Zou er verband kunnen zijn tussen het 'vormen van de geest van de mens' en de veranderingen die in [Zc 12:10-14](#) worden beschreven?
- Denk je dat [Zc 12:2-3](#) actueel is?
- Welke reden wordt genoemd dat Juda eerst verlost zal worden, en dan Jeruzalem? Wat zegt dit over de beweegredenen van mensen?
- Waarom denk je dat er staat dat men zal zien 'Die zij doorstoken hebben' ([Zc 12:10](#)) in plaats van, bijvoorbeeld, dat zij de beloofde Messias zullen zien? Hoe denk je dat je zelf zou reageren op deze gebeurtenis?

Samenvatting hoofdstuk 13. Na de het berouw en de bekering is er de reiniging van zonde en onreinheid ([Zc 13:1](#)). Deze krijgt zijn uitwerking in het wegdoen van de afgoderij, (valse) profeten en onreine geesten ([Zc 13:2](#)), zoals eerder werd uitgebeeld in het zesde en zevende visioen ([Zc 5](#)). Men zal in het bijzonder alert zijn op valse profeten, die er zelf alles aan doen om onopgemerkt te blijven ([Zc 13:3-6](#)). Vervolgens wordt teruggegrepen op een gebeurtenis eerder in de tijd, het slaan van de Herder, de Man Die de Metgezel is van de HEERE en het verstrooien van Zijn schapen, die echter op Zijn ontferming kunnen blijven rekenen ([Zc 13:7](#)). Daarna wordt twee derde van het volk uitgeroeid in het land, terwijl het overblijvende deel zal worden gelouterd als zilver, beproefd als goud. Het zal erop uitlopen dat deze overgeblevenen Zijn Naam zullen aanroepen, en Hij zal verhoren, en er verzoening zal zijn ([Zc 13:8,9](#)).

Toelichting hoofdstuk 13. 'Tegen zonde en onreinheid' als reinigen Levieten ([Num 8:7; 19:9](#)). Voorafbeeldingen bij teruggekeerde ballingen in [Ezra 6:21; 10:2-44](#) en [Nh 10:28-30; 13:1-9, 23-31](#). 'Onreine geest' als in [1Kn 22:22](#). Verwijderen afgoderij ook uitgebeeld in zesde en zevende visioen ([Zc 5:1-4,5-11](#)). Ouders nemen drastische maatregelen tegen vals profeterende kinderen ([Zc 13:3; Dt 13:6,9](#)). Mensen die afstand nemen van hun vals profeteren ([Zc 13:4-6; Hd 19:18-20](#)). 'Haren mantel' was de kleding van profeten als Elia, Elisa en Johannes de Doper ([1Kn 19:13; 2Kn 1:13,14; Mt 3:4](#)). Het gedeelte [Zc 13:7-9](#) zou in tijd samengaan met verwerpen goede Herder

(Zc 12:12,13), en voorafgaan aan Zc 12;13:1-8. 'Man Die Mijn Metgezel is' is de goede Herder (Zc 12:4-13; Jh 10:26-30). 'Schapen worden verspreid' (Zc 13:7b; Mt 26:31,56; Mk 14:27). Deze verspreiding staat tegenover de ernstige uitroeiing van het volk (Zc 13:8), die voor de overlevenden loutering en beproeving inhoudt (Rm 11:5; vergelijk gemeente; 1Pt 1:6,7). 'Mijn Naam aanroepen' (Zc 13:9b; Ps 50:15; 91:15). 'De HEERE is mijn God' (Zc 13:9b; Hs 2:22; Ps 144:15; Jh 20:28).

Vraag/vragen:

- Waartoe is de reiniging bij de bron Zc 13:1 nodig? Wat zou ermee bereikt moeten worden (vergelijk ook Num 8:7; 19:9 en 1Pt 2:9)?
- Gaan de ouders in Zc 13:3 niet een beetje te ver in hun opstelling tegen hun vals profeterende kinderen? Wat zou je hieruit afleiden?
- 2Pt 2:1 schrijft over valse leraars in de gemeente, zoals er vroeger valse profeten onder het volk waren (Zc 13:3-6). Hoer herkennen we die valse leraars en wat zouden we met hen moeten omgaan?
- Hoe gaan loutering en beproeving samen (Zc 13:9; 1Pt 1:6,7)?
- 1Pt 2:22-24 spreekt ook van het slaan van de Herder (Zc 13:7) en 1Pt 2:25 over gelovigen als dwalende schapen die zijn bekeerd tot deze Herder. Wat zou hiervan de consequentie voor ons gedrag moeten zijn? (vergelijk 1Pt 2:21 en Tt 2:14)

Samenvatting hoofdstuk 14. De verschrikkelijke strijd om Jeruzalem wordt verder beschreven. De buitenlandse volken blijken de stad te hebben ingenomen, geplunderd en de vrouwen verkracht. Een deel van de bevolking is zelfs in ballingschap (Zc 14:1,2). Dit stad is echter niet verwoest. Dit is het moment dat de HEERE ten strijde trekt (Zc 14:3), Zijn voeten zullen staan op de Olijfberg. Deze zal middendoor splijten, waardoor een dal ontstaat dat een vluchtroute vormt voor de bevolking (Zc 14:4). Maar er zijn meer ingrijpende veranderingen aan de schepping: het zal een dag zijn zonder daglicht, maar ook zonder duisternis, er zal levend water in Jeruzalem ontspringen en wegvloeien, deels naar de oostelijke Zoutzee, deels naar de Middellandse zee. Maar bovenal zal de HEERE Koning worden over heel de aarde, en zal Zijn Naam de enige zijn (Zc 14:6-9). Het gebied rondom Jeruzalem zal vlak worden, terwijl Jeruzalem verheven zal zijn, en

de bewoners er onbezorgd wonen (Zc 14:10,11). De vijandelijke legers treft echter een vreselijke plaag (Zc 14:12) en verwarring (Zc 14:13). Het vermogen van de volken zal nu ingezameld worden (Zc 14:14), het omgekeerde van Zc 14:1. Alle dieren in de legerplaats treft dezelfde plaag (Zc 14:15). De overgebleven van de buitenlandse volken zullen jaarlijks optrekken om zich te buigen voor de Koning, de HEERE van de legermachten, om het Loofhuttenfeest te vieren (Zc 14:16). De volken die niet optrekken, worden getroffen door droogte, dit geldt ook voor de volken die niet afhankelijk zijn van regenwater (Zc 14:17-19). In Jeruzalem en Juda zal alles heilig voor de HEERE zijn: de bellen van de paarden, de potten in de tempel, alle potten in het hele gebied, om de massaal toestromende offeraars van dienst te kunnen zijn (Zc 14:20). In het huis van de HEERE van de legermachten zal er dan geen Kanaäniet, geen handelaar of onreine, meer zijn.

Toelichting hoofdstuk 14. ‘Alle volken verzamelen’ (Zc 14:2; Jl 3:9-11; Op 20:7-9). ‘HEERE trekt uit ten strijde’ (Zc 14:3; Ex 14:14,25). ‘Voeten op de Olijfberg’ (Zc 14:4 wordt in Hd 1:12 op de Here Jezus toegepast. De Olijfberg ligt net iets ten oosten van de stad en de tempel. De aardbeving wordt in Am 1:1 en Op 6:12,13 genoemd, terwijl koning Uzzia toch vooral bekend staat om zijn overtreding in de tempel 2Kron 26:19. ‘Alle heiligen’ met Hem (Zc 14:5; Mt 25:31). ‘Geen dag, geen nacht’ (Zc 14:7), zie ook (Jl 3:15; Mt 24:29; Op 6:12,13). Die dag is ‘alleen bij de HEERE bekend’ (Zc 14:7; Mk 13:32). ‘Levend water vanuit Jeruzalem’ (Zc 14:8; Ez 47:11; Jl 3:18). ‘Jeruzalem verheven’ (Zc 14:10; Mi 4:1). Bewoners zullen onbezorgd wonen (Zc 14:11; Op 22:3). ‘Loofhuttenfeest’ (Zc 14:16), vergelijk Op 7:9. Alle voorwerpen voor tempeldienst in hele streek heilig voor de HEERE, vergelijk (Ex 28:36). ‘Kanaäniet’ beeld van handelaar (vergelijk Jh 2:14; Mt 21:12), of alles en iedereen die tegen heiligheid van God ingaat (Op 21:27; 22:15).

Vraag/vragen:

- Een van de grote gebeurtenissen waarover Zc 14:8 schrijft is dat er levend water in Jeruzalem zal ontspringen? Waar gaat dat water heen, en wat is de uitwerking ervan? (vergelijk Ez 47:1-12; Jl 3:18; Op 22:1,2)
- Het Bijbelboek Zacharia eindigt met het vooruitzicht van een jaarlijks massaal gevierd Loofhuttenfeest (Zc 14:16-21). Waarom nu juist het Loofhuttenfeest, en niet een ander feest; wat is de betekenis van het Loofhuttenfeest? (vergelijk Ex 23:16; Lv 23:33-43; Dt 16:12-15; Jh 7:37)